

Afvalbeleid en de rol van de raad

Onderzoek Rekenkamercommissie Midden-Drenthe

Presentatie commissie Ruimte en Groen

12 maart 2020

Centrale onderzoeksvraag

Welke mogelijkheden heeft de raad op welke momenten om sturing te geven aan het afvalbeleid?

Deelvragen

- Welke landelijke ontwikkelingen
- Mogelijkheden om te sturen en controleren in het verleden
- Mogelijkheden tot sturing bij vaststellen toekomstig beleid
- Mogelijkheden sturing uitvoering toekomstige beleid
- Versterken kader-stellende en controlerende rol

Kader

Wet milieubeheer, Landelijk Afvalbeheerplan, VANG doelstelling 75% scheiding, max 100 kg restafval

Opgaven gemeentelijk afvalbeleid

- Afvalscheiding moet verder omhoog;
- Meer aandacht voor kwaliteit en hergebruik grondstoffen;
- Belang van kostenreductie en –beheersing neemt toe;
- Inwoners verwachten meer service en flexibiliteit in dienstverlening.

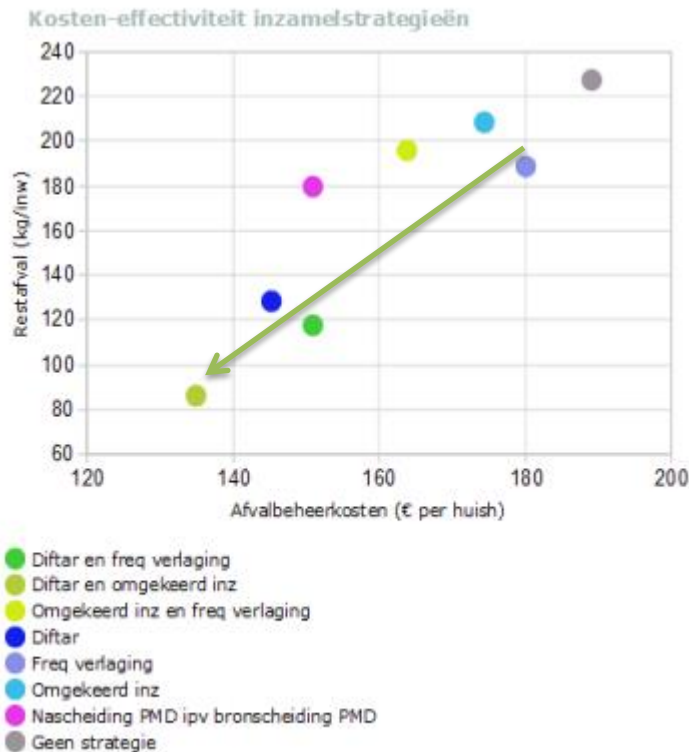

Speelveld, landelijke ontwikkelingen

Ervaringen en combinaties van mogelijkheden;

Feitelijk is de combinatie diftar-omgekeerd inzamelen op dit moment de enige strategie die leidt tot de score van maximaal 100 kg restafval per inwoner.

(bron: www.benchmarkafval.nl)

- Afvalbeleid en Afvalbeheer in Midden-Drenthe, totstandkoming, proces;
- Betrokkenheid van de raad door de jaren heen;
- Interviews meest betrokken ambtenaren, griffier en wethouder;
- Sessie met afvaardiging van de commissie Ruimte en Groen.

- **Informatieve sessie voor de raad**
- **Nota van uitgangspunten:**
 - Landelijke doelstelling scheidingspercentage (75%) en max 100 kg restafval per inwoner;
 - Meer bronscheiding;
 - Aanschaf nieuwe containers (scheiden GFT, PMD, restafval);
 - Tariefstructuur : vervuiler betaalt;
 - Duurzaamheid;
 - Oud papier inzamelen door scholen/verenigingen, textiel inzamelen door charitatieve instellingen.

“Samenwerken aan minder restafval en meer grondstoffen”

Belangrijkste doelen / acties

- Meer bronscheiden (vooral PMD);
- Nieuwe containers en CMS (container management systeem);
- Diftar vanaf 2018;
- Inzameling textiel / papier;
- Communicatie rondom het beleid

Betrokkenheid raad 2016 - 2017

- 2016: Drie keer een voortgangsrapportage; In begroting 2017
verplichte indicator: Midden-Drenthe 235 kg t.o.v. 184 kg - cijfers 2014
- 2017: Brief voortgang implementatie, bezoek Attero, Begroting met
verplichte indicator (Midden-Drenthe 235 kg, landelijk 176 kg - cijfers
2015)

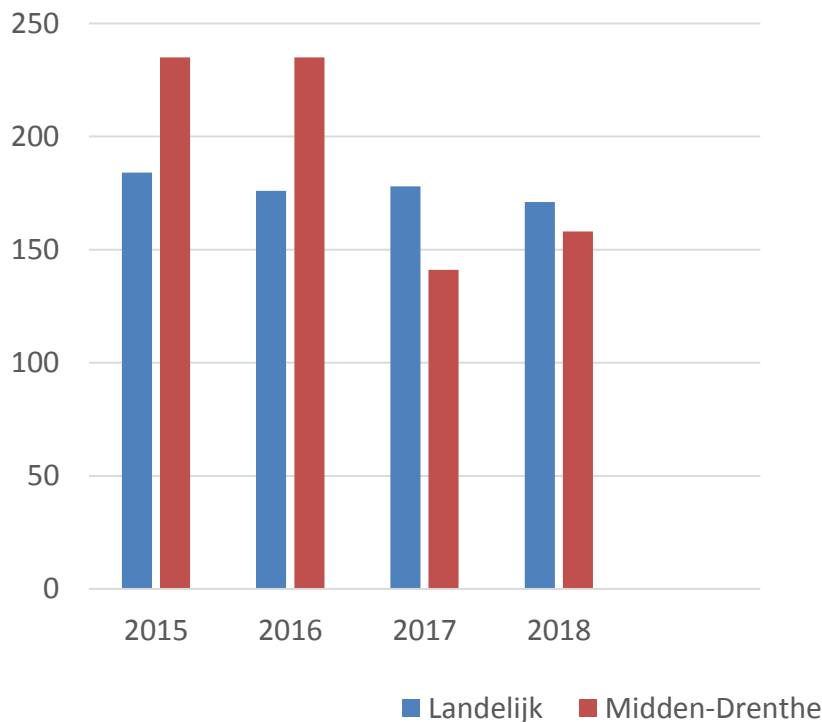
Betrokkenheid raad 2018

- In maart brief aan raad over afvalbeheerprestatie 2017, de grondstoffenmonitor opgesteld door Markerein;
- In 2017: 141 kg restafval en 76% scheidingspercentage. Duidelijke verbetering.
- Nieuw coalitieakkoord 2018-2022: gemeente ziet af van invoering diftar;

Betrokkenheid raad 2019

- In juni brief aan de raad: 'Ontwikkelingen afvalbeheer'.
- Jaarrekening: gemeld wordt het vervuilde PMD afval; daarom extra inzet op communicatie; doelgroepgerichte voorlichting en pilotprojecten.
- In juni: grondstoffenmonitor: 75% scheiding gehaald; 158 kg restafval in 2018 stijgt weer (was 141 kg): verklaring afgekeurd PMD wordt restafval.

Restafval in kg. per huishouden

■ Plan van aanpak verbeteren kwaliteit PMD

In augustus 2019 heeft het college de raad geïnformeerd.

Vanuit proef Smilde:

- Monitoring (afkeurpercentages in deelgebieden); handhaving; (zichtbare steekproeven); communicatie (op gerichte deelstromen in gerichte gebieden);
- Doelstelling: verbeteren kwaliteit PMD, minder kosten afkeur, behalen VANG doelstelling; verbeteren bewustwording;

NORM	OORDEEL	TOELICHTING
1. De raad is op hoofdlijnen op de hoogte wat er leeft bij inwoners over de uitvoering van het afvalbeleid	Neutraal	Leden van de raadscommissie blijken op de hoogte van wat in de praktijk goed en minder goed gaat. Een belevingsonderzoek is/wordt niet onder inwoners uitgevoerd. Hoe inwoners tegenover grotere issues in het afvalbeheer staan (diftar , bron- of nascheiding PMD) is niet scherp in beeld.
2. De raad is op hoofdlijnen op de hoogte van relevante ontwikkelingen op het gebied van afval	Voldoende	Leden van de raadscommissie hebben zicht op de relevante ontwikkelingen met de kanttekening dat zij hoogstwaarschijnlijk de 'specialisten' zijn in de raad.
3. De beleidsvorming is gestart met kaderstelling vanuit de raad	Goed	Er is gewerkt met een informatieve aftrap en de raad heeft voorafgaand aan de opstelling van een uitvoeringsprogramma uitgangspunten vastgesteld. Wel zijn kanttekeningen te plaatsen bij de kwaliteit van de kaderstelling (zie punt 5).
4. Er is sprake van consistentie in beleidsdoelen en bijbehorende instrumenten en uitwerkingen	Voldoende	Daar is sprake van; de nota van uitgangspunten en het uitvoeringsplan sluiten inhoudelijk op elkaar aan. Kanttekening: de ambtelijke capaciteit en handavingsinzet was onvoldoende voor de opgave die ontstond vanaf 2016.
5. Het beleid is door de raad vastgesteld met duidelijke en haalbare financiële kaders en doelen	Onvoldoende	De raad heeft het beleid vastgesteld. De doelen en financiële kaders (als gevolg van de PMD-problematiek) bleken na verloop van tijd echter niet haalbaar. Het eerste besluit om Diftar in te voeren is genomen, zonder dat er een scherp inzicht was in de (mogelijke) effecten en consequenties.

NORM	OORDEEL ¹	TOELICHTING
6. Het beleid en de uitvoering zijn inzichtelijk voor de raad	Voldoende	De commissieleden zijn goed op de hoogte van beleid en uitvoering. Beleid en uitvoering zijn ook transparant.
7. De raad is op hoofdlijnen op de hoogte van het beleid (en afwijkingen daarvan), de budgetten, de uitvoering en de (financiële) doelbereiking	Voldoende	Het duurde even voordat de raad voldoende informatie kreeg over doelbereiking, en de voortgang van de uitvoering. Inmiddels zijn de commissieleden op de hoogte.
8. Het beleid wordt gemonitord en geëvalueerd en de raad ontvangt deze informatie (of vraagt er om)	Matig	Het duurde een aantal jaren voordat de monitoring op orde was. De raad heeft kennis genomen van de afvalrapportages; discussies over eventuele bijstellingen van het beleid (omdat het doel van 100 kg restafval niet wordt gehaald of ditar niet ingevoerd) zijn niet geëntameerd of gevoerd.
9. De raad heeft mogelijkheden om het beleid bij te sturen	Neutraal	De raad beschikt met het vastgestelde beleidskader over ruime sturingsmogelijkheden. In de praktijk stuurt de raad maar beperkt bij.
10. Het college en de ambtelijke organisatie volgden/volgen de wensen van de raad	Goed	College en ambtelijke organisatie volgen de wensen van de raad

- Procesmatig is beleidsontwikkeling goed verlopen;
- Raad is in positie gebracht en heeft doelen, hoofdlijnen van het beleid bepaald;
- Inhoudelijk minder in stelling: effecten diftar en bewonersperspectief had met meer diepgang uitgewerkt moeten worden;
- Informatievoorziening laat aanvankelijk te wensen over; later wel op orde;
- Voortgangsrapportages kunnen aan kracht winnen door analyse van de gegevens met acties/voorstellen voor verbetering;
- Raad heeft afgelopen jaren vooral op tactisch en operationeel niveau geacteerd en minder op strategisch niveau;

1. Leg de focus sterker op strategisch niveau;
2. Voer periodiek en/of bij de start van een nieuwe beleidsperiode een belevingsonderzoek uit naar ervaringen van inwoners;
3. Betrek de commissie Ruimte en Groen bij procesinrichting van de opstelling van het nieuw beleidsplan en het ambitieniveau van de inwonersparticipatie daarbij;
4. Vraag het college om bij de nota van uitgangspunten te werken met een aantal beleidsscenario's;
5. Bij beleidsontwikkeling en zeker ook bij aanpassing van beleid, dient de raad ervoor te waken dat zij haar besluiten goed geïnformeerd neemt;
6. Bouw één of meer tussen evaluaties in;
7. Vraag het college om de raad voorafgaand aan belangrijke inhoudelijke keuzes actief te informeren en daarbij de consequenties voor doelrealisatie, planuitvoering en toekomstige beïnvloedingsmogelijkheden aan te geven.

**DEZE WEEK
GEEN VUILNIS**

**WE HEBBEN
ALLES
NOG EEN KEER
GEBRUIKT**

I&O-research

In opdracht van de
Rekenkamercommissie
Gemeente Midden-Drenthe

Loesje